

Національний університет
«Одеська юридична академія»
Кафедра історії держави та права

ІСТОРІЯ СУДУ І СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
для підготовки здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр»
на судово-адміністративному факультеті
Національного університету «Одеська юридична академія»
за спеціальністю 081 – «Право»

Одеса
Фенікс
2020

Рекомендовано до друку рішенням Навчально-методичної ради
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 4 від 5.03.2020 р.)

Єфремова Наталя Володимирівна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри історії держави і права Національного університету «Одеська юридична академія». ORCID ID: 0000-0003-0497-2619

Корнієнко Ірина Валеріївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри історії держави і права Національного університету «Одеська юридична академія». ORCID ID: 0000-0002-4324-9135

Горяга Оксана Вікторівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри історії держави та права Національного університету «Одеська юридична академія». ORCID ID: 0000-0001-5866-3550

Рецензенти:

О. Н. Ярмиш – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрНУ, Заслужений юрист України головний науковий співробітник Інституту законодавства Верховної Ради України

А. Ф. Крижановський – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри державно-правових дисциплін Міжнародного гуманітарного університету; член-кореспондент НАПрН України.

Група технічного редагування:

Іванійчук Т. Ю. – к.б.н., директорка Наукової бібліотеки Національного університету «ОЮА»;

Дремлюга О. О. – завідувачка Науково-інформ. центру Наукової бібліотеки Національного університету «ОЮА».

І-90 **Історія суду і судочинства в Україні** : навч.-метод. рекомендації для підготовки здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр» суд.-адмін. ф-ту НУ «ОЮА» за спец. 081 – «Право» / [Н. В. Єфремова, Корнієнко І.В., Горяга О.В.]. – Одеса : Фенікс, 2020. – 196 с.

УДК 340.15:341.231.14(477)(073)

© Єфремова Н.В., Корнієнко І.В.,
Горяга О.В., 2020
© Оформлення ПП «Фенікс», 2020

ПЕРЕДМОВА

Сутність судової системи добре відома і полягає в тому, щоб чітко, неупереджено, справедливо, із дотриманням необхідної процедури приймати законні рішення на всій території держави. Саме для цього у 2015 році було запроваджено Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки¹. Разом з тим, проголошена судова реформа залишила багато невирішених питань, зокрема щодо забезпечення доступу громадян до правосуддя, їх права на справедливе судові рішення, реальної незалежності суддів. Свідченням тому є незадовільний рівень довіри до судової системи в Україні, відсутність у деяких регіонах України суддів у судах, а сама процедура судового розгляду стала досить дорогою для сторін процесу².

Як відомо, судові органи відіграють важливу роль у правовому забезпеченні та захисті прав і свобод людини й громадянина. Попри наявну нині у європейських країнах тенденцію до уніфікації правових інститутів, судові системи європейських держав зберігають відмінні риси. В Україні вони теж є. Пояснити це можна наявністю історичних традицій та особливостями існуючих правових систем. Враховуючи сучасний стан організації судової влади в Україні, неможливо не помітити значну кількість існуючих там проблем. Однак, сліпе копіювання іноземного досвіду ані в Україні, ані в інших країнах ніколи не давало виключно позитивних результатів. З цього приводу український до-

¹ Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII // Законодавство України : база даних / ВР України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (дата звернення: 10.01.2020).

² Леськів С. Р., Машталір Х. В., Цибульський Ю. І. Фінансування судової гілки влади України як гарантія суддівської незалежності. Молодий вчений. 2017. № 5, 2017. С. 249.

слідник С. В. Прилуцький зазначив, що «Пошук балансу між державою та громадянським суспільством спонукає до таких механізмів організації судової влади, які відобразять їх спільний компроміс. Убачається, що такий компроміс між державою та громадянським суспільством у питаннях організації судової влади та здійснення правосуддя може реалізуватися передусім у формі активного громадянського контролю»³.

Безумовно, судова влада у правовій та демократичній державі має будуватись на таких засадах, щоб бути незалежною та самостійною між державою та людиною. Незалежна судова влада – це насамперед прояв і здобуток громадянського суспільства, де суд виступає не складовою системи державного апарату та управління, а є незалежним і безстороннім посередником між громадянським суспільством та державою⁴.

Тому, на наш погляд, вивчення історичного досвіду формування органів українського судочинства може стати важливим і корисним для сучасних українців. Особливо для тих, хто планує зв'язати свою долю з юриспруденцією.

³ Прилуцький С. В. Судова влада і громадське суспільство: взаємозв'язок, місцет та роль у правовій державі. Правова держава. 2010. Вип. 21. С. 348. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/36862/47-Prilutsky.pdf?sequence=1> (дата звернення: 10.01.2020) С. 342-251

⁴ Струс-Духнич Т. В. Судова влада в період розбудови громадянського суспільства: теоретико-правові аспекти : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Львів, 2012. 18 с.

Зміст

ПЕРЕДМОВА.....	3
----------------	---

1. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни «Історія суду і судочинства в Україні»	
2. Навчальний план дисципліни «Історія суду і судочинства в Україні»	
2.1. Тематичний план дисципліни	9
2.2. Зміст, мета, результати лекційного курсу з глосарієм до кожної теми лекції	11
2.3. Предмет і завдання дисципліни «Історія суду і судочинства в Україні»	28
3. Плани практичних занять до вивчення дисципліни «Історія суду і судочинства в Україні» з методичними вказівками	
Практичне заняття № 1.	63
Практичне заняття № 2	69
Практичне заняття № 3.....	78
Практичне заняття № 4.....	84
Практичне заняття № 5.	106
Практичне заняття № 6.....	131
4. Самостійна робота здобувача при вивченні дисципліни «Історія суду і судочинства в Україні»	
4.1. Загальні напрямки самостійної роботи здобувача. . .	151
4.2. Обсяг самостійної роботи здобувача при вивченні дисципліни «Історія суду і судочинства в Україні» . .	152
4.3. Методичні рекомендації до виконання здобувачем самостійної роботи при вивченні дисципліни «Історія суду і судочинства в Україні».....	152
4.4. Завдання до самостійної роботи здобувачів при вивченні дисципліни «Історія суду і судочинства в Україні»	154

5. Перелік питань до півсеместрового контролю (для атестації) з дисципліни «Історія суду і судочинства в Україні»	161
6. Перелік питань до заліку з дисципліни «Історія суду і судочинства в Україні»	163
7. Рекомендована література до вивчення дисципліни «Історія суду і судочинства в Україні»	167
8. Тести до дисципліни «Історія Суду і судочинства в Україні»	174
9. Методи навчання, методи та форми контролю	192

Навчальне видання

**Наталя Володимирівна ЄФРЕМОВА
Ірина Валеріївна КОРНІЄНКО
Оксана Вікторівна ГОРЯГА**

ІСТОРІЯ СУДУ І СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ

Навчально-методичні рекомендації
для підготовки здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр»
на судово-адміністративному факультеті
Національного університету «Одеська юридична академія»
за спеціальністю 081 – «Право»

Підписано до друку 20.03.2020 р.
Формат 60х84/16. Ум-друк. арк. 11,51.
Наклад 100 прим. Зам. № 2003-06.

Видано і віддруковано в ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.
Тел. +38 050 7775901 +38 048 7959160
e-mail: fenix-izd@ukr.net
www.fenixbooks.com